

سورة الاحقاف

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده مدیریت – گروه مدیریت صنعتی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش "مالی"

عنوان:

بررسی تاثیر کنترل داخلی و قوانین مدیریت ریسک بر کیفیت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

استاد راهنما:

دکتر رویا دارابی

پژوهشگر:

محمد محمودی آشتیانی

زمستان 1393

تقديم به:

پدرم که عالمانه به من آموخت تا چگونه در
عرصه زندگي، ايستادگي را تجربه نمايم و
به مادرم، دريائي بيكران فداكاري و عشق
که وجودم برايش همه رنج بوده و وجودش
برايم همه مهر

تشکر و قدردانی:

به مصداق «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» بسی شایسته است از استادان فرهیخته و فرزانه دکتر رویا دارابی که با کرامتی چون خورشید، سرزمین دل را روشنی بخشیدند و گلشن سرای علم و دانش را با راهنمایی‌های کارساز و سازنده بارور ساختند؛ تقدیر و تشکر نمایم.

(ویزکیهم و یعلمهم الكتاب و الحکمه).

معلما مقامت ز عرش برتر باد، همیشه توسن
اندیشه‌ات مظفر باد

فهرست مطالب

1	فصل اول کلیات تحقیق	1
3	1-1 مقدمه	3
3	2-1 بیان مسئله و چگونگی برگزیدن موضوع پژوهش	3
5	4-1 اهداف پژوهشی	5
5	1-4-1 اهداف علمی	5
5	2-4-1 اهداف کاربردی	5
5	5-1 سوال‌های پژوهش	5
6	6-1 فرضیه‌های پژوهش	6
7	7-1 متغیرها و مدل پژوهش	7
7	1-7-1 متغیرهای پژوهش	7
8	1-7-1 مدل تحلیلی پژوهش	8
9	8-1 روش پژوهش	9
9	9-1 روش‌ها و ابزار گردآوری اطلاعات	9
10	10-1 روش تجزیه و تحلیل اطلاعات	10
10	11-1 قلمرو پژوهش	10
10	1-11-1 قلمرو موضوعی	10
10	2-11-1 قلمرو زمانی	10
10	3-11-1 قلمرو مکانی	10
11	12-1 جامعه و نمونه آماری پژوهش	11
11	13-1 تعاریف واژگان کلیدی (تعاریف عملیاتی واژگان)	11
12	14-1 ساختار پژوهش	12
12	15-1 خلاصه فصل	12
13	فصل دوم مروری بر ادبیات تحقیق	13
14	مقدمه	14
15	1-2 گفتار اول : کیفیت سود و اقلام تعهدی	15
15	1-1-2 کیفیت اقلام تعهدی	15
17	2-1-2 کیفیت سود و شیوه اندازه‌گیری آن	17
19	3-1-2 دارایی‌ها و شیوه اندازه‌گیری آنها	19
21	1-3-1-2 دارایی‌های عملیاتی جاری	21
22	2-3-1-2 دارایی‌های عملیاتی غیر جاری	22
22	3-3-1-2 دارایی‌های مالی	22
22	4-1-2 کنترل بدهی‌ها و شیوه اندازه‌گیری آن‌ها	22
22	1-4-1-2 بدهی‌های عملیاتی جاری	22
23	2-4-1-2 بدهی‌های عملیاتی غیر جاری	23
23	3-4-1-2 بدهی‌های مالی	23
23	2-2 گفتار دوم : سود	23
23	1-2-2 پایداری سود (ثبات سود)	23
24	2-2-2 چهارچوب نظری حاکمیت شرکتی و رابطه آن با سود	24
25	1-2-2-2 نظریه نمایندگی	25

26 نظریه هزینه معاملات (2-2-2-2)
27 نظریه دینفعان (3-2-2-2)
27 نظریه ذی نفعان در برابر نظریه نمایندگی (4-2-2-2)
28 نظریه نمایندگی در برابر نظریه هزینه معاملات (5-2-2-2)
28 تعریف ریسک (3-2)
28 محاسبه ریسک (4-2)
29 طبقه بندی ریسک (5-2)
29 ریسک تجاری (1-5-2)
29 ریسک مالی (2-5-2)
30 ریسک نکول یا ریسک ورشکستگی (3-5-2)
30 ریسک نقدینگی (5-5-2)
31 ریسک مدیریت (6-5-2)
31 ریسک نوسان نرخ بهره (7-5-2)
31 ریسک سیاسی (8-5-2)
31 ریسک بازار (9-5-2)
32 ریسک نرخ تورم (قدرت خرید) (10-5-2)
32 ریسک ناشی از رونق و رکود بازار اوراق بهادار (11-5-2)
32 ریسک بازخرید (12-5-2)
32 ریسک صنعت (13-5-2)
33 انواع ریسک (6-2)
33 ریسک سیستماتیک یا ریسک غیر قابل اجتناب (1-6-2)
33 ریسک غیر سیستماتیک یا کاهش پذیر (2-6-2)
34 بازده (7-2)
34 بازده تحقق یافته در مقابل بازده مورد انتظار (1-7-2)
35 بازده تحقق یافته (2-7-2)
35 بازده مورد انتظار (3-7-2)
35 اجزای بازده (8-2)
35 سود دریافتی (1-8-2)
35 سود (زیان) سرمایه (2-8-2)
36 بازده غیر عادی سهام (9-2)
38 فرضیات مطرح شده در مورد کنترل‌های داخلی (10-2)
38 فرضیه عدم تقارن اطلاعاتی (1-9-2)
38 فرضیه عدم تقارن اطلاعاتی مبتنی بر مدل بارون (2-10-2)
39 فرضیه عدم تقارن اطلاعاتی مبتنی بر مدل راک و کیفیت سود (3-10-2)
40 فرضیه علامت دهی و کیفیت سود (4-10-2)
41 فرضیات گرایش‌ها و علائق زودگذر و بازده غیر عادی انباشته (5-10-2)
42 فرضیه عکس العمل بیش از اندازه سرمایه‌گذاران در ارتباط با نوسانات سود (6-10-2)
42 فرضیه حباب سفته‌بازی و فرضیه بازارهای سهام داغ (7-10-2)
43 تطبیق نظریه‌ها و تئوریهای بازده غیر عادی کوتاه مدت در بورس ایران (11-2)
43 نرخ ارز و بازده غیر عادی سهام (12-2)
43 اطلاعات مربوط به تغییر سطح قیمت ها و ریسک مورد انتظار (13-2)
44 شاخصهای سنجش عملکرد (سنتی و نوین) در ارتباط با مدیریت ریسک (14-2)
45 شاخص های غیر مالی و ریسک سیستماتیک (15-2)

46.....	16-2 شاخص های مالی
47.....	17-2 معیارهای مالی سنتی و بازدهی پیشین
47.....	1-17-2 بازده سرمایه گذاری
47.....	2-17-2 سود باقیمانده
48.....	3-17-2 بازده فروشو ریسک مورد انتظار
48.....	4-17-2 سود هر سهم
49.....	5-16-2 قیمت به عایدی هر سهم
50.....	18-2 معیارهای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای ریسک شرکت و بازدهی
50.....	1-18-2 معیار اول - سود به بازده مورد انتظار
51.....	2-18-2 معیار دوم - سود هر سهم و بازدهی پیشین
51.....	3-18-2 معیار سوم - رشد سود به ریسک سیستماتیک
51.....	4-18-2 معیار چهارم - نرخ بازده سرمایه گذاری و ریسک شرکت
52.....	19-2 دلایل مطرح شده در برآورد ریسک سیستماتیک
53.....	20-2 تفکر مبتنی بر ارزشدر برآورد ریسک شرکت
53.....	21-2 ارزش افزوده اقتصادی و نوسانات بازده مورد انتظار
55.....	22-2 سود خالص عملیاتی پس از کسر مالیات و ریسک غیر عادی
55.....	23-2 محاسبه نرخ بازده سرمایه بر اساس رویکرد تأمین مالی و رابطه آن با عملکرد شرکت
55.....	1-23-2 حذف اثرات بدهی ها در برآورد بازده مورد انتظار
56.....	2-23-2 مرحله دوم حذف اثرات سایر انحرافات مالی در برآورد ریسک
56.....	3-23-2 مرحله سوم حذف انحرافات حسابداری و ریسک شرکت
57.....	24-2 انواع معادل های سرمایه و تأثیر آنها بر و عملکرد شرکت بر مبنای ریسک
57.....	25-2 ذخیره در بررسی عوامل عملکرد و تأثیرپذیری آن بر ریسک سیستماتیک
58.....	26-2 تبدیل تلاشهای عملکرد موفقیت آمیز به هزینه یابی کامل و بازدهی مورد انتظار
59.....	27-2 پیشینه پژوهش
59.....	1-27-2 پژوهش های مرتبط در خارج از کشور
60.....	2-27-2 پژوهش های مرتبط در داخل کشور
65.....	28-2 خلاصه فصل
67.....	فصل سوم روش اجرای تحقیق
68.....	1-3 مقدمه
68.....	2-3 جامعه آماری پژوهش
68.....	3-3 تعیین حجم نمونه پژوهش
71.....	4-3 اهداف مشخص تحقیق
71.....	1-4-3 هدف اصلی
71.....	2-4-3 اهداف فرعی
72.....	3-4-3 اهداف کاربردی
72.....	5-3 سوال های پژوهش
73.....	6-3 فرضیه های پژوهش
74.....	7-3 روش پژوهش
74.....	1-7-3 روش پژوهش از نظر ماهیت و محتوایی

- 74..... (2-7-3) روش پژوهش از نظر هدف
- 75..... (3-7-3) روش انجام پژوهش
- 75..... (8-3) روش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات
- 75..... (9-3) تعریف متغیرها و نحوه محاسبه آن‌ها
- 76..... (1-9-3) نسبت تغییرات سود هر سهم ($\Delta EPS_{i,t}$)
- 76..... (2-9-3) نسبت بازده دارایی‌ها ($SMALI - POS_{i,t}$)
- 76..... (3-9-3) نسبت نوسانات موجودی‌ها ($\Delta INVEFF_{i,t}$)
- 77..... (4-9-3) کیفیت اقلام تعهدی ($\Delta Acc_{i,t}$):
- 78..... (5-9-3) نوسانات جریان‌های نقدی عملیاتی ($\Delta CFO_{i,t}$):
- 78..... (6-9-3) کنترل‌های داخلی ($IC_{i,t}$):
- 78..... (7-9-3) قوانین مدیریت ریسک ($RM_{i,t}$):
- 79..... (8-9-3) اندازه شرکت ($Size_{i,t}$)
- 79..... (9-9-3) اهرم مالی شرکت ($Lev_{i,t}$)
- 80..... (10-9-3) نرخ رشد شرکت ($GROW_{i,t}$)
- 80..... (11-9-3) کیفیت حسابرسی شرکت ($NonBIC_{i,t}$):
- 80..... (12-9-3) فرصت‌های رشد شرکت ($BM_{i,t}$)
- 81..... (13-9-3) زیان شرکت ($Loss_{i,t}$)
- 81..... (10-3) مدل‌های پژوهش
- 82..... (11-3) اعتبار درونی و برونی پژوهش
- 82..... (12-3) روش واکاوی مدل‌ها و آزمون فرضیات
- 83..... (13-3) روش داده‌های پانل
- 84..... (14-3) روش اثرات ثابت
- 84..... (15-3) آزمون چاو یا مقید
- 85..... (16-3) آزمون هاسمن
- 86..... (17-3) آزمون معنی‌دار بودن مدل
- 86..... (18-3) آزمون معنی‌دار بودن ضرایب
- 87..... (19-3) آزمون مربوط به بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها
- 87..... (20-3) آزمون‌های مربوط به مفروضات مدل رگرسیون خطی
- 87..... (21-3) فرض نرمال بودن باقیمانده‌ها
- 88..... (22-3) فرض عدم وجود هم‌خطی بین متغیرهای مستقل
- 88..... (23-3) فرض مستقل بودن باقیمانده‌ها
- 89..... (24-3) فرض عدم وجود ناهمسانی واریانس‌ها میان باقیمانده‌ها
- 89..... (25-3) فرض عدم وجود خطای تصریح مدل و خطی بودن مدل
- 90..... (26-3) خلاصه فصل
- 91..... فصل چهارم تجزیه و تحلیل داده‌ها

92	1-4 مقدمه
92	2-4 آمار توصیفی متغیرهای تحقیق
95	3-4 آزمون نرمال بودن توزیع متغیر وابسته تحقیق
108	4-4 بررسی همبستگی میان متغیرهای تحقیق
111	5-4 بررسی همخطی میان متغیرهای تحقیق
111	6-4 نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق
112	1-6-4 نتایج آزمون فرضیه اصلی اول - فرعی اول تحقیق
115	2-6-4 نتایج آزمون فرضیه اصلی اول - فرعی دوم تحقیق
119	3-6-4 نتایج آزمون فرضیه اصلی اول - فرعی سوم تحقیق
121	4-6-4 نتایج آزمون فرضیه اصلی اول - فرعی چهارم تحقیق
124	5-6-4 نتایج آزمون فرضیه اصلی اول - فرعی پنجم تحقیق
126	6-6-4 نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم - فرعی اول تحقیق
127	7-6-4 نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم - فرعی دوم تحقیق
128	8-6-4 نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم - فرعی سوم تحقیق
129	7-6-4 نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم - فرعی چهارم تحقیق
129	8-6-4 نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم - فرعی پنجم تحقیق
130	7-4 خلاصه فصل
132	فصل پنجم نتیجه‌گیری و پیشنهادها
133	1-5 مقدمه
133	2-5 خلاصه پژوهش
136	3-5 نتایج آزمون فرضیه
136	1-3-5 نتایج آزمون فرضیه اصلی اول - فرعی اول تحقیق
136	2-3-5 نتایج آزمون فرضیه اصلی اول - فرعی دوم تحقیق
137	3-3-5 نتایج آزمون فرضیه اصلی اول - فرعی سوم تحقیق
137	4-3-5 نتایج آزمون فرضیه اصلی اول - فرعی چهارم تحقیق
137	5-3-5 نتایج آزمون فرضیه اصلی اول - فرعی پنجم تحقیق
138	6-3-5 نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم - فرعی اول تحقیق
138	7-3-5 نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم - فرعی دوم تحقیق
139	8-3-5 نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم - فرعی سوم تحقیق
139	9-3-5 نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم - فرعی چهارم تحقیق
139	10-3-5 نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم - فرعی پنجم تحقیق
140	4-5 پیشنهادهایی مبتنی بر نتایج تحقیق
140	5-5 پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده
141	6-5 خلاصه فصل
142	منابع و مؤاخذ
142	پیوست‌ها و ضمائم
143	پیوست 1: فهرست شرکت‌های نمونه آماری تحقیق
151	ABSTRACT

فهرست جداول

19.....	جدول 1-2: ارزش های مبادله (منبع : هندریکسن و ون بردا، 1996، 320).....
62.....	جدول 1-2- خلاصه تحقیقات خارجی
64.....	جدول 2-2- خلاصه تحقیقات داخلی.....
70.....	جدول 3- 1 روند انتخاب نمونه آماری پژوهش
70.....	جدول 2-3 فراوانی اعضای نمونه به تفکیک نوع صنعت
94.....	جدول 1-4، آمار توصیفی متغیرهای تحقیق
95.....	جدول 2-4 نتایج آزمون نرمال بودن متغیرهای وابسته تحقیق
102.....	جدول 3-4، نتایج آزمون نرمال بودن متغیرهای وابسته تحقیق بعد از فرآیند نرمال سازی
109.....	جدول 4-4 ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای تحقیق
113.....	جدول 4-5 نتایج آزمون چاو و هاسمن برای مدل (1).....
114.....	جدول 4-6 نتایج آزمون های مربوط به مفروضات آماری مدل (1)
114.....	جدول 4-7 نتایج آزمون فرضیه اول تحقیق با استفاده از روش اثرات ثابت
116.....	جدول 4-8 نتایج آزمون چاو و هاسمن برای مدل (2).....
118.....	جدول 4-9 نتایج آزمون های مربوط به مفروضات آماری مدل (2)
118.....	جدول 4-10 نتایج آزمون فرضیه دوم تحقیق با استفاده از روش اثرات ثابت
119.....	جدول 4-11 نتایج آزمون چاو و هاسمن برای مدل (3).....
120.....	جدول 4-12 نتایج آزمون های مربوط به مفروضات آماری مدل (3)
120.....	جدول 4-13 نتایج آزمون فرضیه سوم تحقیق با استفاده از روش اثرات ثابت
122.....	جدول 4-14 نتایج آزمون چاو و هاسمن برای مدل (4).....
122.....	جدول 4-15 نتایج آزمون های مربوط به مفروضات آماری مدل (4)
123.....	جدول 4-16 نتایج آزمون فرضیه چهارم تحقیق با استفاده از روش اثرات ثابت
124.....	جدول 4-17 نتایج آزمون چاو و هاسمن برای مدل (5).....
125.....	جدول 4-18 نتایج آزمون های مربوط به مفروضات آماری مدل (5)
125.....	جدول 4-19 نتایج آزمون فرضیه پنجم تحقیق با استفاده از روش اثرات ثابت
143.....	جدول الف-1 فهرست شرکتهای نمونه آماری تحقیق
143.....	ادامه جدول الف-1 فهرست شرکت های نمونه آماری تحقیق
144.....	ادامه جدول الف-1 فهرست شرکت های نمونه آماری تحقیق
145.....	ادامه جدول الف-1 فهرست شرکت های نمونه آماری تحقیق
146.....	ادامه جدول الف-1 فهرست شرکت های نمونه آماری تحقیق

فهرست نمودارها

- نمودار 2-2 ارتباط دیدگاه با یکدیگر.....46
- نمودار (Q-Q PLOT)، نمایش عدم نرمال بودن توزیع متغیرهای وابسته.....97
- نمودار (Q-Q PLOT)، نمایش نرمال بودن توزیع متغیرهای وابسته.....103

چکیده:

هدف این پژوهش، بررسی تاثیر کنترل‌های داخلی و قوانین مدیریت ریسک بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. این پژوهش از نوع مطالعه کتابخانه‌ای و تحلیلی- علی بوده و مبتنی بر تحلیل داده‌های تابلویی (پانل دیتا) است. در این پژوهش اطلاعات مالی 109 شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی 1387 تا 1392 بررسی شده است (654 شرکت - سال). نتایج تحقیق در ارتباط با تایید فرضیه اصلی اول - فرعی اول پژوهش نشان از آن داشت که بین کنترل‌های داخلی و نسبت تغییرات سود هر سهم شرکت‌ها، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. همچنین با توجه به تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته در ارتباط با تایید فرضیه اصلی اول - فرعی دوم پژوهش به این نتیجه رسیدیم که بین کنترل‌های داخلی و نسبت بازده دارایی‌های شرکت‌ها، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. در ادامه نتایج پژوهش در ارتباط با تایید فرضیه اصلی اول - فرعی سوم پژوهش نشان از آن داشت که بین کنترل‌های داخلی و نسبت نوسانات موجودی‌های شرکت‌ها، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. همچنین با توجه به تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته در ارتباط با تایید فرضیه اصلی اول - فرعی چهارم پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که بین کنترل‌های داخلی و نوسانات کیفیت ارقام تعهدی شرکت‌ها، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. در ادامه نتایج پژوهش در ارتباط با تایید فرضیه اصلی دوم - فرعی دوم پژوهش نشان از آن داشت که بین قوانین مدیریت ریسک و نسبت بازده دارایی‌ها شرکت‌ها، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. همچنین با توجه به تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته در ارتباط با تایید فرضیه اصلی دوم - فرعی سوم پژوهش به این نتیجه رسیدیم که بین قوانین مدیریت ریسک و نسبت نوسانات موجودی‌های شرکت‌ها، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. در ادامه نتایج پژوهش در ارتباط با تایید فرضیه اصلی دوم - فرعی چهارم پژوهش نشان از آن داشت که بین قوانین مدیریت ریسک و نوسانات کیفیت ارقام تعهدی شرکت‌ها، رابطه معنادار و معکوسی وجود دارد و در نهایت با توجه به تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته در ارتباط با تایید فرضیه اصلی دوم - فرعی پنجم پژوهش به این نتیجه رسیدیم که بین قوانین مدیریت ریسک و نوسانات جریان‌های نقدی عملیاتی شرکت‌ها، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد.

واژه‌های کلیدی:

کنترل‌های داخلی، نسبت تغییرات سود هر سهم، نسبت بازده دارایی‌ها، نسبت نوسانات موجودی‌ها، نوسانات کیفیت ارقام تعهدی، نوسانات جریان‌های نقدی عملیاتی، قوانین مدیریت ریسک و پانل دیتا.

فصل اول کلیات تحقیق

1-1) مقدمه

در فصل اول پس از بیان مسئله و چگونگی برگزیدن موضوع پژوهش، اهمیت و ضرورت تحقیق و ادبیات تحقیق را مورد بررسی قرار می‌دهیم؛ سپس اهداف تحقیق را بیان نموده و در ادامه به بیان فرضیه‌ها، متغیرها و مدل پژوهش می‌پردازیم. همچنین روش، ابزار گردآوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات، قلمرو و جامعه آماری پژوهش را در قالب بندهای جداگانه، بیان می‌کنیم. تعاریف عملیاتی واژگان کلیدی تحقیق نیز در این فصل آورده شده و در نهایت به ساختار کلی پژوهش اشاره شده است.

2-1) بیان مسئله و چگونگی برگزیدن موضوع پژوهش

با گسترش یافتن واحدهای تجاری و تنوع در تولیدات، شرکت‌های سهامی بزرگ ایجاد شده و امروزه نقل و انتقال سهام و دریافت بازده سهام به عنوان یکی از مباحث مهم و اساسی در اقتصاد کشورها قرار گرفته است (جیمیل، 1996)¹. افزایش روز افزون سرمایه‌گذاری در بازارهای بورس و به طبع آن افزایش حجم معاملات انجام شده مستلزم ایجاد قوانین و مقررات موضوعه و مدون آنلاین در اقتصاد کشورها می‌باشد (السبال و نجاد، 2009). نایهلم (2002)، به این نتیجه رسید که عوامل متاثر بر کنترل‌های داخلی شرکت‌ها عاملی تاثیرگذار و اساسی در رونق گرفتن یا عدم رونق بازارهای سرمایه می‌باشد. نرخ رشد قیمت سهام و ثبات رویه ایجاد شده در این زمینه نشان دهنده توان بالای مدیریت در هدایت نوسانات ایجاد شده در جهت افزایش مثبت بازدهی سهام می‌باشد (دومویتز، 2001)².

بازدهی بازار سهام به عنوان عاملی بنیادی در جهت گیری معاملات انجام شده بوده و در صورت روند افزایشی داشتن، می‌تواند باعث کنترل نوسانات سود شرکت‌ها در دست افراد خاص شود (کری گرال، 2008). فرینو و همکاران³ (2007)، به این نتیجه رسیدند که دو عامل ریسک شرکت و کیفیت اقلام تعهدی در اکثر شرکت‌های فعال در بازار سرمایه به عنوان نقطه عطف در جهت افزایش رونق مبادلات سهام شرکت‌ها نقش ایفا می‌کند. سار (2001)، معتقد بود که کنترل‌های داخلی ریشه در قوانین بنیادی شرکت‌ها داشته و متاثر از نوسانات عادی و زودگذر نمی‌باشد. معاملات سهام شرکت‌ها در بازار سرمایه زمانی رونق خواهد شد که کلیه عوامل بیرونی و درونی شوک آور در نظر گرفته شده و در حین توجه به عوامل درونی متاثر بر رونق معاملات مانند تقسیم سود، عوامل خارجی‌ای مانند تغییرات اقتصادی سایر شرکت‌ها نیز در نظر گرفته شود و بازدهی ناشی از ریسک سهام شرکت‌ها حداقل شود (چیاکانتانا و همکاران، 2004). در این پژوهش اثرات نوسانات سهام بر بلوکه شدن معاملات در شرکت‌های

1 gmail

2 domowitz

3. frino

پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مورد بررسی قرار خواهد گرفت. تاثیر تصمیمات مالی و سرمایه‌گذاری بر ارزش و بازده سهام شرکت ریشه در تحقیقات مودیلیانی و میلر¹ (1958) دارد.

تئوری دارایی‌ها که در بازار کامل سرمایه، صرف نظر از ارزش شرکت، در ارتباط با دارایی‌های مولد مالی بوده است، مبنای مناسبی بر سرمایه‌گذاری‌ها محسوب می‌شده است (جد، 1998). سرمایه‌گذاری از نظر تئوریک به دو بخش سرمایه‌گذاری کوتاه مدت و بلند مدت تقسیم بندی می‌شود، که در ارتباط با سرمایه‌گذاری‌های بلند مدت که به نوعی جزء اهداف بلند مدت شرکت‌ها نیز محسوب می‌گردد، بازدهی سهام ناشی از ریسک شرکت، بسیار موثر در ارتباط با سیاست‌های سرمایه‌گذاری خواهد بود (هایلش، 2000).

با توجه به هدف اصلی این پژوهش محقق به دنبال پاسخگویی به این پرسش است که آیا کنترل های داخلی و قوانین مدیریت ریسک بر نسبت تغییرات سود هر شرکت‌ها و نسبت بازده دارایی‌ها و نسبت نوسانات موجودی‌ها و کیفیت ارقام تعهدی و نوسانات جریان های نقدی عملیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است یا خیر؟

1-3) اهمیت و ضرورت پژوهش

یکی از با اهمیت‌ترین مباحث مالی در حوزه اقتصادی کشور، مباحث مربوط به نوسانات سود سهام و حجم معاملات انجام شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. با توجه به اهمیت فراوان متغیرهای کنترل‌های داخلی، نرخ رشد بازده سهام، حجم معاملات سهام، معیار کیفیت ارقام تعهدی و بازدهی بازار سهام و تاثیرگذاری آن بر میزان و حجم معاملات انجام شده، این حقیقت نمایان می‌شود که شرکت‌های که ریسک‌پذیری بالایی در ارتباط با تغییرات از خود نشان می‌دهند به همان اندازه نیزه نوسانات مثبت یا منفی سود را تجربه خواهند کرد. کاکاروارتی (2001)، در تحقیق خود نشان داد که با اهمیت جلوه دادن معیار کیفیت ارقام تعهدی در ارتباط با نوسانات کنترل‌های داخلی و مدیریت ریسک به عنوان عاملی برای عدم بلوکه شدن معاملات توسط مدیران، باعث جذب سرمایه‌گذاران بیشتری شده و این خود گواهی بر افزایش کارایی و عملکرد بالای شرکت‌ها می‌باشد. همچنین ارتباط بین عوامل تاثیرگذار بر بازده سهام ناشی از ریسک شرکت خود عاملی با اهمیت در افزایش رونق بازار سرمایه خواهد شد (کنارد و همکاران، 2001). جذب سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه کشورمان با توجه به نوپا بودن بازار سرمایه نسبت به کشورهای پیشرفته از نظر مدیران بسیار با اهمیت بوده و در راستای رسیدن به این هدف شناسایی روابط عواملی مانند: کنترل های داخلی و قوانین مدیریت ریسک شرکت و تاثیرگذاری آن بر نسبت تغییرات سود هر شرکت‌ها و نسبت بازده دارایی‌ها و نسبت نوسانات موجودی‌ها و کیفیت ارقام تعهدی و نوسانات جریان های نقدی عملیاتی، می‌تواند راهگشای اساسی در دستیابی به هدف غایی شرکت‌ها باشد.

1. Modigliani and Miller

1-4) اهداف پژوهشي

هدف این تحقیق تکمیل شکاف موجود در عرصه ادبیات موضوعی با بررسی پاسخ به این پرسش است که آیا کنترل‌های داخلی و قوانین مدیریت ریسک بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر گذار است. اهداف تحقیق در دو بخش شامل اهداف عملي و اهداف کاربردي به شرح زیر بیان می گردند.

1-4-1) اهداف علمي

تحقیقات دانشگاهي زيادي چه در داخل کشور و چه در خارج از کشور در ارتباط با کنترل‌های داخلی و تاثیر عوامل مختلف بر آن صورت گرفته است، اما با این وجود بیشتر این تحقیقات معطوف به تاثیر عوامل و متغیرهاي مختلف بر سیاست‌ها و قوانین درون شرکتي بوده و تا به حال تحقيقي در خصوص بررسی تاثیر کنترل‌های داخلی و قوانین مدیریت ریسک بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در ایران انجام نگرفته است، لذا این پژوهش کاملا جدید بوده و با جنبه نوآورانه خود به دنبال ارتقای مباني نظري و غني‌تر نمودن ادبیات موضوع حاضر است.

1-4-2) اهداف کاربردي

پژوهش حاضر با شناخت و بررسی تاثیر کنترل‌های داخلی و قوانین مدیریت ریسک بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مبانی کاربردی برای بازیگران بازار سرمایه شامل سرمایه‌گذاران بالقوه، بالفعل، تاثیر کنترل‌های داخلی و قوانین مدیریت ریسک بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران فراهم خواهد نمود. بدیهی است که به دنبال انجام هر تحقیقی تلاش بر این است نتایج به دست آمده مورد استفاده علاقمندان قرار بگیرد تا در اتخاذ تصمیمات موثر کارا و موثر باشد، لذا این تحقیق نیز مستثنی از این امر نخواهد بود. از طرف دیگر نتایج تحقیقات برای خود مدیران شرکت‌ها نیز قابل توجه خواهد بود تا نتایج مثبت بیشتری را رقم بزنند؛ بنابراین نتایج تحقیقات حاضر می تواند برای گروه‌های زیر قابل استفاده باشد:

1- سرمایه‌گذاران بخش خصوصی، مردم و دولت

2- سهامداران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

3- مدیران شرکت‌ها

4- موسسات مالی و اعتباری و سرمایه‌گذاری

5- متخصصین و تحلیل‌گران مالی

1-5- سوال‌هاي پژوهش

قبل از تدوین فرضیه‌هاي پژوهش، سوالات پژوهش به صورت زیر تدوین شده‌اند:

سؤال اصلی 1:

آیا بین کنترل‌های داخلی و متغیرهای مربوط به کیفیت سود شرکت‌ها رابطه معناداری وجود دارد؟

سوالات فرعی 1:

1-1 آیا بین کنترل های داخلی و نسبت تغییرات سود هر سهم شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

2-1 آیا بین کنترل های داخلی و نسبت بازده دارایی ها شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

3-1 آیا بین کنترل های داخلی و نسبت نوسانات موجودی ها شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

4-1 آیا بین کنترل های داخلی و نوسانات کیفیت ارقام تعهدی شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

5-1 آیا بین کنترل های داخلی و نوسانات جریان های نقدی عملیاتی شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

سؤال اصلی 2:

آیا بین قوانین مدیریت ریسک و متغیرهای مربوط به کیفیت سود شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

سوال فرعی 2:

1-2 آیا بین قوانین مدیریت ریسک و نسبت تغییرات سود هر سهم شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

2-2 آیا بین قوانین مدیریت ریسک و نسبت بازده دارایی ها شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

3-2 آیا بین قوانین مدیریت ریسک و نسبت نوسانات موجودی ها شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

4-2 آیا بین قوانین مدیریت ریسک و نوسانات کیفیت ارقام تعهدی شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

6- آیا بین قوانین مدیریت ریسک و نوسانات جریان های نقدی عملیاتی شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد؟

6-1) فرضیه های پژوهش

پس از بررسی مسأله تحقیق و مطالعات مقدماتی درباره جواب های ممکن، برای پاسخ به سوالات مطرح شده در قسمت بیان مسأله، فرضیه های زیر تدوین شده اند:

فرضیه اصلی 1:

بین کنترل های داخلی و متغیرهای مربوط به کیفیت سود شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه 1-1:

بین کنترل های داخلی و نسبت تغییرات سود هر سهم شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه 2-1:

- بین کنترل های داخلی و نسبت بازده دارایی ها شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه 1-3:
- بین کنترل های داخلی و نسبت نوسانات موجودی ها شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه 1-4:
- بین کنترل های داخلی و نوسانات کیفیت ارقام تعهدی شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه 1-5:
- بین کنترل های داخلی و نوسانات جریان های نقدی عملیاتی شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه اصلی 2:
- بین قوانین مدیریت ریسک و متغیرهای مربوط به کیفیت سود شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد. فرضیه 2-1:
- بین قوانین مدیریت ریسک و نسبت تغییرات سود هر سهم شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه 2-2:
- بین قوانین مدیریت ریسک و نسبت بازده دارایی ها شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه 2-3:
- بین قوانین مدیریت ریسک و نسبت نوسانات موجودی ها شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه 2-4:
- بین قوانین مدیریت ریسک و نوسانات کیفیت ارقام تعهدی شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه 2-5:
- بین قوانین مدیریت ریسک و نوسانات جریان های نقدی عملیاتی شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.

(7-1) متغیرها و مدل پژوهش

(1-7-1) متغیرهای پژوهش

- نسبت تغییرات سود هر سهم
- نسبت بازده دارایی های
- نسبت نوسانات موجودی های
- کیفیت ارقام تعهدی
- نوسانات جریان های نقدی عملیاتی
- کنترل های داخلی
- قوانین مدیریت ریسک
- اندازه شرکت

- اهرم مالی
- نرخ رشد
- کیفیت حسابرسی
- فرصت های رشد
- زیان شرکت

1-7-1 مدل تحلیلی پژوهش

مدل تحلیلی پژوهش به صورت کلی به صورت زیر برآورد شده است.

$$AFE = \alpha_0 + \beta_i * IndependentVariable + \varepsilon$$

مدل های پژوهش برگرفته از پژوهش بال و شیواکومار (2005) و متغیرهای تعدیل شده پژوهش، بدارد و گراهام (2012) به صورت زیر برآورد شده اند:
مدل اول مربوط به فرضیه اول:

$$\Delta Eps_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 C + \beta_2 RM_{i,t} + \beta_3 Size_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 GROW_{i,t} + \beta_6 NonBIC_{i,t} + \beta_7 BM_{i,t} + \beta_8 Loss_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل دوم مربوط به فرضیه دوم:

$$SMALI - POS_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IC_{i,t} + \beta_2 RM_{i,t} + \beta_3 Size_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 GROW_{i,t} + \beta_6 NonBIC_{i,t} + \beta_7 BM_{i,t} + \beta_8 Loss_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل سوم مربوط به فرضیه سوم:

$$\Delta INVEFF_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IC_{i,t} + \beta_2 RM_{i,t} + \beta_3 Size_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 GROW_{i,t} + \beta_6 NonBIC_{i,t} + \beta_7 BM_{i,t} + \beta_8 Loss_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

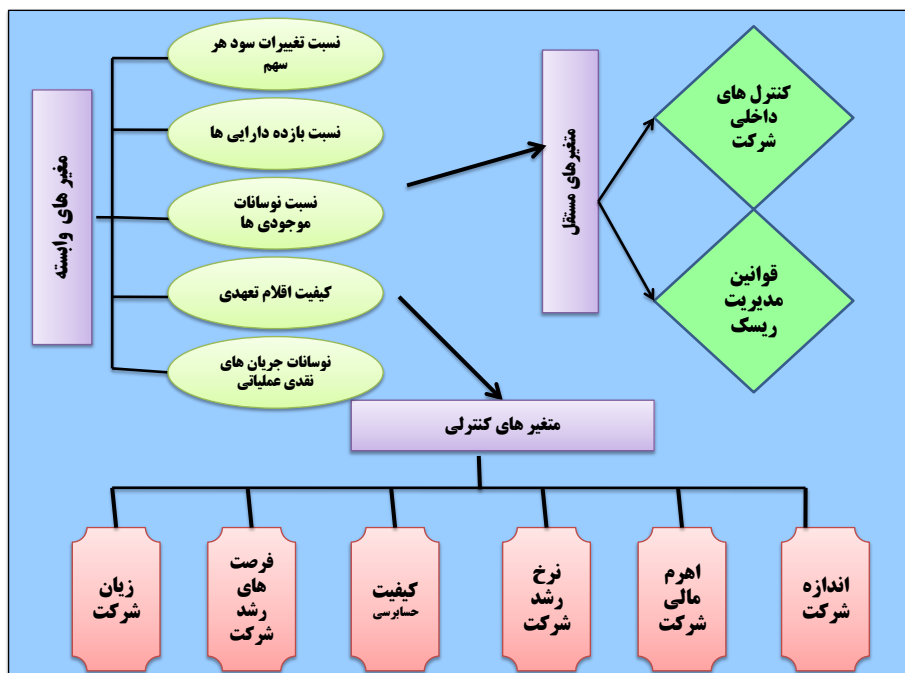
مدل چهارم مربوط به فرضیه چهارم:

$$\Delta Acc_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IC_{i,t} + \beta_2 RM_{i,t} + \beta_3 Size_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 GROW_{i,t} + \beta_6 NonBIC_{i,t} + \beta_7 BM_{i,t} + \beta_8 Loss_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل پنجم مربوط به فرضیه پنجم:

$$\Delta CFO_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IC_{i,t} + \beta_2 RM_{i,t} + \beta_3 Size_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 GROW_{i,t} + \beta_6 NonBIC_{i,t} + \beta_7 BM_{i,t} + \beta_8 Loss_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

و مدل مفهومی پژوهش به صورت زیر می باشد:

8-1 روش پژوهش

روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش از نوع تحقیقات همبستگی، از انواع تحقیقات توصیفی می‌باشد (در پژوهش توصیفی از نوع همبستگی، محقق به بررسی روابط بین دو یا چند متغیر می‌پردازد). شیوه استدلال پژوهش، قیاسی- استقرایی می‌باشد. قیاسی به این دلیل که برای چارچوب نظری و پیشینه پژوهش از مسیر کتابخانه، مقالات و اینترنت استفاده شده است و استقرایی به دلیل آنکه جمع‌آوری اطلاعات از مسیر داده‌های اولیه برای قبول یا رد فرضیه‌ها انجام پذیرفته است. در این پژوهش با توجه به نوع داده و روش‌های تجزیه و تحلیل آماری موجود، از روش «داده‌های پانل دیتا» استفاده می‌شود. زیرا به منظور بررسی تاثیر کنترل‌های داخلی و قوانین مدیریت ریسک بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، متغیرهای پیش‌بینی و برآورد شده از دو جنبه متفاوت مورد بررسی قرار می‌گیرند. از یک سو، این متغیرها در میان شرکت‌های مختلف و از سوی دیگر، در دوره زمانی 1387-1392 آزمون می‌شوند.

9-1 روش‌ها و ابزار گردآوری اطلاعات

جمع‌آوری اطلاعات برای هر نوع پژوهشی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. در این پژوهش برای مطالعه مبانی نظری و بررسی پیشینه تحقیق، از روش کتابخانه‌ای با بهره‌گیری از کتب و مقالات تخصصی فارسی و لاتین و پایان‌نامه‌ها استفاده می‌شود. از آنجایی که اطلاعات مربوط به متغیرهای این پژوهش شامل بسیاری از ارقام حسابداری مندرج در صورت‌های مالی حسابداری شده شرکت‌ها می‌باشد، داده‌های مورد نیاز از صورت‌های مالی موجود در سایت‌های مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی وابسته به سازمان بورس و اوراق بهادار به نشانی